T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

&

MEVLÂNA ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

2007 UNESCO MEVLÂNA YILINDA

ULUSLARARASI VII. DİL, YAZIN, DEYİŞBİLİM SEMPOZYUMU

02-05 MAYIS 2007

BİLDİRİ KİTABI

I

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

&

MEVLÂNA ARAŞTIRMA
ve
UYGULAMA MERKEZİ
İŞBİRLİĞİYLE

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
MEVLÂNA ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

2007 UNESCO MEVLÂNA YILINDA

ULUSLARARASI VII. DİL, YAZIN, DEYİŞBİLİM SEMPOZYUMU

(02 – 05 MAYIS 2007)

BİLDİRİ KİTABI I. CİLT

Yayına Hazırlayanlar
Durmuş BULGUR - Hatice BÜYÜKKALAYCI

ARALIK – 2007
KONYA

2007 UNESCO MEVLÂNA YILINDA

ULUSLARARASI VII. DİL, YAZIN, DEYİŞBİLİM SEMPOZYUMU

(02 – 05 MAYIS 2007)

BİLDİRİ KİTABI

I. CİLT

978–975–448–180–8 (TK.)
ISBN: 978–975–448–181–5 (I.C)

Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Konya Büyükşehir Belediyesi, Selçuklu Belediyesi (Konya), Konya Ticaret Borsası ve Beysu A.Ş.'nin katkıları ve Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ile S.Ü. Mevlana Araştırma ve Uygulama Merkezi işbirliği ile 02–05 Mayıs 2007 tarihinde düzenlenen 2007 UNESCO MEVLANA YILINDA ULUSLAR ARASI VII. DİL, YAZIN, DEYİŞ BİLİM SEMPOZYUMU'nda sunulan bildirilerden oluşmaktadır. Kitabın bütün yayın hakları Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanlığına aittir. Kitaptaki yazılardan yazarları sorumludur.

Adres:
Selçuk Üniversitesi,
Fen-Edebiyat Fakültesi,
Ardıçlı Mh. Yeni İstanbul Cd.
No: 343, PK: 42003
KONYA

Tel: 0090 332 2410107 - 2231505
E-mail: dilyazindeyis@selcuk.edu.tr

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ BASIM EVİ

ONUR KURULU
Prof.Dr. Süleyman OKUDAN
Selçuk Üniversitesi Rektörü

Prof.Dr. Kürşat TURGUT
Selçuk Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Prof.Dr. Ahmet A. TIRPAN
Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı

DÜZENLEME KURULU
BAŞKAN
Doç.Dr. Abdullah ÖZTÜRK
Selçuk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd.Doç.Dr. Nuri ŞİMŞEKLER
Mevlâna Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

SEMPOZYUM SEKRETERLİĞİ
Yrd.Doç.Dr. Hüseyin KANDEMİR
Yrd.Doç.Dr. Sinan GÖNEN
Arş.Gör. Bahadır Cahit TOSUN

ÜYELER
Öğr.Gör. Ayşen ÖZÇİMEN
Dr. Durmuş BULGUR
Arş.Gör. Yağmur KÜÇÜKBEZİRCİ
Arş.Gör. Hatice BÜYÜKKALAYCI
Arş.Gör. Fatih ERBAY
Arş.Gör. Mehmet YASTI
Arş.Gör. Süleyman UZKUÇ
Arş.Gör. Aslı KUTLUK
Arş.Gör. Emel KAYA
Arş.Gör. Faris DEMİR
Madame Martine CHERY

BİLİM KURULU

Prof.Dr. Abdülvahid ÇAKIR / Gazi Üniversitesi
Prof.Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU / Kırıkkale Üniversitesi
Prof.Dr. Ahmet SEVGİ / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Ali Osman ÖZTÜRK / On Sekiz Mart Üniversitesi
Prof.Dr. Altan AYKUT / Ankara Üniversitesi
Prof.Dr. Assia DJEBAR / Fransız Akademi Üyesi
Prof.Dr. Cemal YILDIZ / Marmara Üniversitesi
Prof.Dr. Cengiz ERTEM / Hacettepe Üniversitesi
Prof.Dr. Doğan GÜNAY / Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof.Dr. Emine YENİTERZİ / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Gabriel Mandel KHAN / Milano Üniversitesi
Prof.Dr. Gönül AYAN / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Gül Durmuşoğlu KÖSE / Anadolu Üniversitesi
Prof.Dr. Gürsel AYTAÇ / Ankara Üniversitesi
Prof.Dr. Hüseyin AYAN / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Hüseyin GÜMÜŞ / Marmara Üniversitesi
Prof.Dr. İsmail YAKIT / Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof.Dr. Johann STRAUSS / Strazburg Üniversitesi
Prof.Dr. Johann TISCHLER / Technische Universität / Dresden
Prof.Dr. Judith SPENCER / Alberta Üniversitesi / Kanada
Prof.Dr. A. Kazım ÜRÜN / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Kenan GÜRSOY / Galatasaray Üniversitesi
Prof.Dr. Kubilay AKTULUM/Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof.Dr. Mahmut Erol KILIÇ / Marmara Üniversitesi
Prof.Dr. Mehmet DEMİREZEN / Hacettepe Üniversitesi
Prof.Dr. Michel BALIVET / Marsilya Üniversitesi / Fransa
Prof.Dr. Michel BAREAU / Kanada / CIRMSB-Portekiz
Prof.Dr. Muharrem ŞEN / Adnan Menderes Üniversitesi
Prof.Dr. Murat DEMİRKAN / Marmara Üniversitesi
Prof.Dr. Mustafa ÖZCAN / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Nasuhi Ünal KARAASLAN / On Sekiz Mart Üniversitesi
Prof.Dr. Nedim KULA / Ankara Üniversitesi
Prof.Dr. Paul DUMONT / Strazburg Üniversitesi
Prof.Dr. Sevim SÖNMEZ / Ufuk Üniversitesi
Prof.Dr. Sophie BASCH / Poitiers Üniversitesi
Prof.Dr. Tahsin AKTAŞ / Gazi Üniversitesi
Prof.Dr. Talât S. HALMAN / Bilkent Üniversitesi
Prof.Dr. Tanju İNAL / Bilkent Üniversitesi
Prof.Dr. Tuğrul İNAL / Hacettepe Üniversitesi
Prof.Dr. Tuna ERTEM / Ankara Üniversitesi
Prof.Dr. Yakup KARASOY / Selçuk Üniversitesi
Prof.Dr. Zeynep GÜNAL / Gazi Üniversitesi
Doç.Dr. Abdullah ÖZTÜRK / Selçuk Üniversitesi
Doç.Dr. Mehmet ÇELİK / Hacettepe Üniversitesi
Doç.Dr. Nalan BÜYÜKKANTARCIOĞLU / Hacettepe Üniversitesi
Doç.Dr. Yılmaz KOÇ / Selçuk Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Gülbün ONUR / Selçuk Üniversitesi
Yrd.Doc.Dr. Levent DOĞAN/Trakya Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Naile HACIZADE / Selçuk Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Nazan TUTAŞ / Ankara Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Nazlı GÜNDÜZ / Selçuk Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Nuri ŞİMŞEKLER / Selçuk Üniversitesi
Fernande GONTHIER / Fransız Yazar

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

SUNUŞ / PRESENTATION

AÇILIŞ KONUŞMALARI

PROF.DR. ASSIA DJEBAR (FRANSIZ AKADEMİ ÜYESİ)
PROF.DR. HALİL CİN (UFUK ÜNİVERSİTESİ)
PROF.DR. TALAT S. HALMAN (BİLKENT ÜNİVERSİTESİ)
PROF.DR. CENGİZ ERTEM (HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
PROF.DR. PAUL DUMONT (STRAZBURG ÜNİVERSİTESİ)

BİLDİRİLER / PROCEEDINGS

MEVLANA BİLDİRİLERİ

Abdullah ÖZTÜRK
Une Approche Psychanalytique Chez Mevlana ---- 1
Abdurrahman GÜZEL
Mevlâna ve Kaygusuz Abdal'da Ortak Tasavvufi Unsurlar ile Hoşgörü ---- 9
Ayla KAŞOĞLU
Mevlana ve Dostoyevski'de İnsan ---- 29
A. Hümeyra ASLANTÜRK
Mevlânâ'nın Sevgi Özlü İbadet Anlayışının Kur'ân Açısından Değerlendirilmesi ---- 37
Ayşe Sıdıka OKTAY
Mevlana Düşüncesinde Din Dili Ve Dini Sembolizm ---- 45
Ayse Tokaç KAN - Sema DURMAZ
Promoting Cross-Cultural Understanding in a Foreign Language Class by Using Mevlana's Stories ---- 55
Leonardo Alaeddin CLERICI
Par Le Refuge Vert Sombre, La Négation ---- 61
Emek ÜŞENMEZ
Menâkıb-I Mevlâna'da Geçen Yüz, Göz, Gönül Kelimeleri Kullanımları Üzerine Notlar ---- 65
Emine YENİTERZİ
Mesnevî'de Söze Dair Benzetme Unsurları ---- 73
Gönül AYAN
Mevlana ve Hüsamettin Çelebi ---- 83
Harun ŞİMŞEK
Comparison of Prospective English Teachers' Understanding of the Mathnawi in English and Turkish ---- 89
Hurigül EKEN
Mevlâna'nın Toplum Düşüncesi Işığında Günümüz Toplumuna Bakış ---- 97
Melek ÇAKAR
Halide Edib Adıvar'ın Romanlarında Mevlevilik ---- 105
Metanet Azizgızı ALIYEVA
The Similarities between Visions of Mawlana and in the Modern World ---- 113
Mohammad ZIAR
Rumi, Poete-Philosophe Sans Frontieres ---- 131
Möhsün NAĞISOYLU
Mevlana Şiirlerine Şeyh Safieddin'in Açıklamaları ---- 135
Naile SÜLEYMANOVA
Azerbaycan'da Mevlana'nın Eserlerinin El Yazma Nüshaları ---- 143
Nezaket MEMMEDLİ
Mevlana Celalettin Rumi ve Attar Şiirinde Tasavvufi Simge ve Mecazlar ---- 147
Nurgül ÖZCAN
Mevlâna'nın Mesnevisi'nde Bir Metafor Olarak "Kör"lük ---- 157
Roida RIZAYEVA
Mevlâna Dehası ---- 167
Saadet KARAKÖSE
Mevlâna'nın İki Gazelinde Yaşam ve Ölüm ---- 173

Seadet ŞIHIYEVA
Arif Mevlana'nın Ruhi Durumu: «Enel-Hak» ve «Hamuş» Arasında ----------183
Süheyla SARITAŞ
Konya and Mevlâna from a Viewpoint of an American Folklorist: Henry Glassie----------193
Shafak ALİBEYLİ
Mevlana Şiirinde Tezat Oluşturan İrfani Terimler----------201
Шелале Ана Щиммелп
ИНСАНЛЬЬЫН АЙНАСЫ, ИМАН КАПЫСЫНЫН ДЕВЕТЧИСИ ЩЗ.МЕВЛАНА
ЕСЕРЛЕРИНИН АЗЯРБАЙЖАНДА ЕЛЙАЗМА НУСЩАЛАРЫ----------207
Şirvan KALSIN
Mevlana'nın Rubailerinde Aşk ----------213
Nazlı GÜNDÜZ - Nuri ŞİMŞEKLER
Mevlâna ve Shakespeare'in Hoşgörüye Bakışı----------219

ÇEVİRİBİLİM BİLDİRİLERİ

Asalet ERTEN
Oscar Wilde'in "Mutlu Prens" Başlıklı Masalının Üç Ayrı Çevirisine Eleştirel Yaklaşımlar ----------235
Aysel Nursen DURDAĞI
Çeviri ve Disiplinler Arasılık ----------243
Ayşe Banu KARADAĞ
Disiplinler Arası İlişkiler Bağlamında Çeviri Bilim, Dilbilim, Deyiş Bilim ve Yorum Bilgisi Etkileşimi---------249
Deniz Koçak KURMEL
Disiplinler Arası Etkileşim Bağlamında Çeviri Bilim-Terim Bilim İlişkisi ----------257
Elif ERTAN
Teknik Çeviri Eğitiminde Başarı Karşılaştırmalı Uygulamalar----------265
Esra Birkan BAYDAN
Foreword to an Untranslated Novel: The "Indissolubility" Of Style and Content in
Bay Muannit Sahtegi'nin Notları----------273
Esra CEYLAN - Zeynep SÜTER
Dünden Bugüne La Fontaine Masalları ----------279
Gönül BABATAŞ-İREN
Marmara Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde
Çeviri Dersinin Önemi ve Amacı ----------285
Gülperi SERT
Friedrich Wilhelm Nietzsche'nin Also Sprach Zarathustra Adlı Eserinin Türkçeye Çevirisi Üzerine
Bir İnceleme----------289
Harun ŞİMŞEK
Pre-Service English Teachers Problems in the Translation of the Mathnawi----------297
İbragim DAMİRA
Çeviri Bilim Teorisinde "Çevirmenin Yalancı Dostları" veya Kardeş Dillerden Çeviride Yanıltan Hususlar -----303
Johann Strauss
Tercüme -Çeviri: La Transformation D´Un Art Ancien A L´Epoque Republicaine----------311
Muharrem TOSUN – Filiz ŞAN
Die Übersetzungskritik Zwischen Werk Und Text ----------329
Neslihan Kansu YETKİNER - Kamer SERTKAN
Ideology, Lexical Manipulation and Translation: Pollyanna in Turkish ----------337
Recep AKAY - Nesrin ERDOĞAN
Çevirmenden Kaynaklanan Biçim ve Biçem Kullanımıyla İlgili Dilbilimsel Bir Çözümleme Arayışı----------345
Selin KAYHAN
Çok Dilli Bir Çeviri Karşılaştırması; Seta, Soie, İpek----------353
Yeliz YALIN
Bilgi ve Teknoloji Çağında Çeviri(Bilim)de Son Yönelimler: Çevirmenin/Yerelleştirmenin
Kültürler Arası İletişimdeki Yeni Konumu ----------361

DEYİŞBİLİM BİLDİRİLERİ

Emine ERSÖZ
Arapça Deyim ve Atasözlerinin Türkçe Karşılıkları Üzerine Deneme ----------373
Margaret J-M SÖNMEZ
Evaluating the Foreignness of Foreign Speech in English Prose Fiction:
Towards A Scale of Affective Devices ----------387
Murat ULUOĞLU
Rusça Hleb-Sol' (Ekmek-Tuz) Birleşimi ve Rusçadaki Kullanım Alanları ----------397
Zümral ÖLMEZ
Raymond Queneau'nun "Mavi Çiçekler" Başlıklı Romanında Yazım Yöntemleri----------405

DİLBİLİM BİLDİRİLERİ

Ayşe Dolar KARAKAYA
Schreibförderung Im Daf-Unterricht? Aber Wie? ----------415
Bahadır TOSUN
A Thematic and Stylistic Appreciation of Daniel Defoe's A Tour Thro' the Whole Islands
of Great Britain, Volume I ----------425
Bekir SAVAŞ – İmran KARABAĞ
An Analysis of Fll Programs Designed For Tertiary Education in Turkey ----------433
Cengiz TOSUN
Türkçe'ye Giren Yabancı Sözcüklere Türkçe Karşılık Bulma Sürecinde İzlenecek Yollar----------443
Emel KAYA - Fatih ERBAY
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti /Lefkoşa Bölgesindeki Yer Adları Üzerine Bir Deneme----------451
Fatma ŞENYÜZ - Fulya TOPÇUOĞLU
Türkiye Türkçesinde Tamlamalar Hakkındaki Görüşler ve Bazı Düşünceler ----------463
Getibe Vakıfkızı GULİYEVA
Azerbaycan'da Eski Türk Yazıtları ve Türk Dillerinin Öğrenilmesi Tarihi-Azerbaycan Türkolojisi Tarihi--------471
İlhami SIĞIRCI
Göstergebilimsel Açıdan Reklâm Çözümlemesi: "14 Şubat Sevgililer Günü"----------479
İmran KARABAĞ
Die Sprachbarrieren Und Ihre Gründe (Dil Engelleri ve Nedenleri)----------489
İsmail YAKIT
Felsefî Bir Anlatım Yolu: Metafor----------495
Kâmile HASAR
Deyimlerde Sevgi, Hoşgörü ve Dayanışma----------503
Kâzım KARABÖRK
Bazı Yer İsimlerinde Görülen Değişmeler----------509
Mehmet KARA - Atakan KURT - Cihan OKUYUCU
Aruz Vezninin Bilgisayarla Çözümlenmesinde Ön Adımlar----------517
Ufuk Deniz AŞÇI - Mehmet YASTI
Anadolu Ağızlarında Kullanılan Gün Adları ----------527
Mustafa TOKER
Furâtî "Sirâcü'l-Kulûb"unun Yeni Bir Nüshası Üzerine ----------545
Naile HACIZADE
Türkçe ve Rusça Sözcelerde Dolaylı Anlatım----------557
Nihal YETKİN
A Logical Perspective to Prejudice and Derogation in the Turkish Parliament (TBMM) ----------565
Safiye AKDENİZ
Ömer Seyfettin'in "Gizli Mabed" Hikâyesinde Anlatı Zamanı----------573
Sema ASLAN-DEMİR
İstek Kipliği, Gerçeklik ve Gerçekleştirilebilirlik ----------581
Suzan ULUOĞLU
Rus Edebiyatında Görsel Şiir ve Onun Temel Görsellik Aracı Olarak Şiirsel Grafik----------591
Yağmur KÜÇÜKBEZİRCİ
İletişim ve Dil ----------599

DÜNDEN BUGÜNE LA FONTAINE MASALLARI

Arş. Gör. Esra CEYLAN
Arş. Gör. Zeynep SÜTER
Yıldız Teknik Universitesi
Fransızca Mutercim Tercumanlık Bölümü

Giriş

Bu bildirinin amacı, bir edebiyat metninin çevirisini Gideon Toury'nin "Erek-Odaklı Çeviri Kuramı" ["Target-Oriented Theory"] çerçevesinde incelemektir. Bu amaç doğrultusunda **Jean de La Fontaine**'nin *Les Fables* [1] adlı kitabı ve bu yapıtın farklı dönemlerde farklı çevirmenler tarafından Türkçe'ye yapılan çevirileri üzerinde durulacaktır. Öncelikle Türkçedeki La Fontaine çevirilerine ilişkin bibliyografik bilgi verilecek daha sonra ise seçilen üç çeviri metin üzerine betimleyici bir çalışma yapılacaktır. Ayrıca, incelenen metinlerde elde edilen sosyo-kültürel ve sosyo-politik verilere de değinilecektir. Bildiriye kuramsal temel olarak Toury'nin "Çeviri Normlarının Doğası ve Çevirideki Rolü" ["The Nature and Role Of Norms in Translation"] (1978) başlıklı makalesi alınacaktır. Yöntem olarak Toury'nin kuramında önerdiği üçlü norm modeli çerçevesinde sözü edilen çeviri metinler irdelenecektir. Belirtilen bu içerik ve kuramsal temel bağlamda, çevirmenin yaptığı seçim öne çıkarak erek kültür ile kaynak kültür arasındaki dengesi ve aynı zamanda çevirinin "eşdeğerliliği" yada "kabul edilebilirliği" sorgulanacaktır.

1- Jean de La Fontaine ve *La Fontaine Masalları*

1621 yılında Fransa'da doğan Jean de La Fontaine, varlıklı bir ailenin çocuğuydu. Hukuk tahsilinin ardından orman ve su yolları müfettişliği yaptı. 1657'de maliye müfettişi olarak Nicolas Fouquet'nin korumasına girdi. 1673 senesinde Madame de la Sablière'nin himayesine girerek burada ilim adamları, felsefeciler ve yazarlarla tanıştı. İlk masallarını burada yazdı. Kral, dine ve geleneklere bağlı olmadığı gerekçesiyle La Fontaine'in Académie Française'e üye seçilmesine karşı çıktıysa da sonunda 1683 yılında akademiye kabul edildi.

İnceleme konusunu oluşturan "***La Fontaine Masalları***" 1668 yılında toplam 238 fabl olarak Jean de La Fontaine tarafından yazılmıştır. İnsanların zayıflıklarını gözler önüne sermek amacıyla anlatılan, kahramanları genellikle insan gibi davranan ve konuşan hayvanlar olan alegorik masallara fabl denir. La Fontaine fabllarındaki konular, şark klasiklerinden alınmıştır. Beydeba'nın "***Kelile ve Dinme***" eserindeki hikayelerin pek çoğu, La Fontaine tarafından şiir şeklinde tekrarlanmıştır. Fabl masalları çoğunlukla herkesin anlayabileceği bir şekilde yazılmıştır. Görünüşleri, davranışları ve konuşmalarıyla son derece canlı masal kahramanları yaratmıştır. Manzum masallarında konu ve anlatım zenginliğinin yanı sıra, dönemin toplumsal hiyerarşisi de göze çarpmaktadır. Derin konuları son derece hafif bir anlatımla yansıtan fabllarının ana teması, insanoğlunun yüzyıllardır günlük yaşamında edinegeldiği temel ahlaki deneyimleridir. Kötüyü göstererek, iyinin ne olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Masallarında hayvan karakterler belirgin bir biçimde öne çıkmaktadır. Sık sık bahsettiği hayvanlar aslan, kurt, tilki, eşek ve horozdur.

La Fontaine'in birçok fablı Türkçe'ye çevrilmiştir : "***Ağustos Böceği ile Karınca, Karga ile Tilki, Çiftçi ile Çocukları, Aslan ile Fare***"...

---

[1] De La Fontaine, Jean, (1960) : *Les Fables*, Paris, Livre de Poche

2- Gideon Toury ve "Erek-Odaklı Çeviri Kuramı"

Çeviribilim alanında öncü bir isim olan Gideon Toury tarafından yazılan "***In Search of a Theory of Translation***" ["Bir Çeviri Kuramı Arayışı İçerisinde"] ve "***Descriptive Translation Studies and Beyond***" ["Betimleyici Çeviribilim ve Ötesi"] iki kitap dilbilimsel paradigmadan betimleyici paradigmaya geçişi sağlamıştır.

Bildiriye kuramsal temel olarak "Çeviri Normlarının Doğası ve Çevirideki Rolü" ["The Nature and Role of Norms In Translation"][2] başlıklı makale alınacaktır. "Erek-Odaklı Çeviri Kuramında" ["Target-Oriented Theory"] eşdeğerlilik işlevsel ve ilişkisel bir kavram olarak karşımıza çıkıyor. Burada önemli olan eşdeğerliliğin türü ve derecesidir. Çeviri metinler, Toury'nin önerdiği üçlü norm modeli çerçevesinde irdelenecektir. Normlar sırasıyla, "süreç-öncesi çeviri normları", "çeviri süreci normları" ve "öncül norm" olarak üçe ayrılmaktadır.

2.1. Öncül Norm : Çevirmenin, çeviri ediminden evvel çeviride izleyeceği yol konusundaki genel tercihidir. Bir çevirmen kendisini, ya özgün metne ve onun gerçekleştirdiği normlara, ya da erek kültürdeki etkin normlara bağımlı kılabilir. Eğer ilk duruş benimsenirse, çeviri kaynak metnin (dolayısıyla da kaynak dilin ve kültürün) normlarına bağlı kalma eğiliminde olacaktır. Sıklıkla, "yeterli bir çeviri" gerçekleştirme girişimiyle ilişkilendirilen böylesi bir eğilim, erek kültür norm ve uygulamaları açısından birtakım uyumsuzlukları beraberinde getirebilir, özellikle de dilsel normların ötesindekiler açısından. Öte yandan, ikinci duruş benimsenirse, erek kültürün norm dizgeleri harekete geçirilir ve devreye girer. Erek kültür kaynaklı normlara bağlı kalmak çevirinin "kabul edilebilirliğini" belirler.

2.2 Süreç-Öncesi Çeviri Normları : Genellikle birbiriyle bağlantılı olarak iki grupta düşünebiliriz. Kesin bir "çeviri politikasının" doğasına ve varlığına ilişkin olanlar ile "çevirinin doğrudanlığıyla" ilgili olanlar. "Çeviri politikası" belirli bir zamanda belirli bir kültüre/dile çeviri yoluyla ithal edilecek olan metin türlerinin seçimini içerir. "Çevirinin doğrudanlığı" ile ilgili düşünceler ise metnin asıl kaynak dilinden başka, aynı metnin farklı dillerden de çevrilmesine karşı tanınan hoşgörü eşiğini içerir :

- Hangi kaynak dillerden/metin türlerinden/dönemlerden çeviri yapılmasına izin verilmektedir ?
- Hangi kaynak/ara dillerden çeviri yapılmasına izin verilmektedir/ yasaklanmıştır/ hoş görülmektedir/tercih edilmektedir?

2.3 Çeviri Süreci Normları : Çeviri süreci normları çeviri edimi sırasında verilen kararları yönlendiren normlardır. Bunlar "matriks normlar" ve "metinsel-dilsel normlar" olmak üzere ikiye ayrılır.

- "Matriks normlar" : Kaynak dil malzemesinin yerini alacak erek dil malzemesinin varlığını, metin içindeki yerini ve metnin bölümlendirilmesini yönlendirir.
- "Metinsel-dilsel normlar" : Erek metni oluşturacak, ya da özgün metinsel ve dilsel malzemenin yerini alacak malzemenin seçimini yönlendirir.

Bu kuramın tercih edilmesinin nedeni, incelenen çeviri metinlerde, çevirmenin yaptığı seçimin öne çıkarak erek kültür ile kaynak kültür arasındaki dengesi ve aynı zamanda çevirinin "eşdeğerli" ya da "kabul edilebilir" olarak değerlendirilmesidir.

3- Türkçe'deki *La Fontaine* Çevirilerine İlişkin Bibliyografik Çalışma

Tümü kapsayıcı olmamakla beraber, geniş bir bibliyografya çalışması sonucunda 1937-2007 yılları arasında 37 farklı çevirmen tarafından Türkçe'ye çevirilen *La Fontaine*

---

[2] Toury, 1978 : 198-211

masallarına ulaştık. İncelemek üzere Nazım Hikmet, Sabahattin Eyüboğlu ve Orhan Veli çevirilerini seçtik. Yazar ve çevirmen kimlikleriyle beraber siyasi kimliklerinin de birbirine yakın oluşu seçimimizi yönlendirdi.

4- Çeviri İncelemesi

Yukarıda sözü edilen normlar çerçevesinde, seçtiğimiz çevirmenlere ait olan metinleri inceleyeceğiz. Daha kapsamlı olan ve bir taneden fazla fabl üzerinde yaptığımız çalışmayı, zaman ve yer kısıtlaması olması bakımında tek fabla indirgedik. İncelemede sırasıyla Nazım Hikmet, Sabahattin Eyüboğlu ve Orhan Veli'ye ait olan metinler ele alınacaktır. Tüm incelemelerde örnek göstermek ve anlaşılır olabilmek için "Ağustos Böceği ile Karınca" isimli fablın ilk dört satırını temel olarak aldık.

" La cigale ayant chanté
Tout l'été
Se trouva fort dépourvue
Quand la brise fut venue... "[3]

Tek tek metin incelemesine geçmeden önce, üç çevirmenimizde ortak bulunan özelliklere değinmek istiyoruz. Süreç öncesi çeviri normları açısında bakıldığında üç çevirmenin de çeviri politikası olarak aynı yolu benimsediği görülmektedir. Bu politika batı edebiyatına ve kültürüne ait olan "saygın" bir yapıtı Türkçeye kazandırmaktır. Çeviri doğrudanlığı açısından incelediğimiz de ise her metnin kendi ana dilinden yani o dönemde son derece saygın görünen Fransızca aslından Türkçeye çevrildiği görüyoruz.

4.1- Nazım Hikmet

Nazım Hikmet'e ait olan çevirileri incelediğimizde karşımıza farklı öğeler çıkmaktadır. Metiniçi öğeleri incelemeden önce, dikkatinizi çekmek istediğimiz bir nokta var. Metin dışı öğeler bağlamında, Nazım Hikmet, çevirilerinde, incelenecek önsöz niteliğinde herhangi bir metne yer vermemiştir. Halbuki kitabın aslında böyle bir önsöz bulunmaktadır. Üç farklı yayınevi tarafından yayımlanan çeviri metinler, birbirinden farklı özellikler taşıdığı için Erek Metin I, II ve III olarak adlandırdık. Bu metinlere geçmeden önce bir diğer ek bilgi de, Nazım Hikmet'in bu fablı 1949 yılında Bursa Cezaevinde yatarken, Ahmet Oğuz Saruhan takma adını kullanarak Ahmet Halit Kitapevinden yayımlamasıdır. 1935 yılında ise Orhan Selim takma adıyla, Akşam Gazetesinde yayımlanmak üzere bir, fabl ile aynı ismi taşıyan bir "öndeyiş" yazmıştır. Bu "öndeyiş", dönemle ilgili siyasi içerik taşımakla birlikte kapalı gönderim ve sezdirimlerden oluşmaktadır.

Erek Metin I:

Çeviri süreci normları açısından bakıldığında her üç erek metin için farklılıklar göze çarpmaktadır.

"Ağustos böceği artisttir. Bütün bir yaz sıcak, sarı kırları; ılık, yıldızlı geceleri, sevinçli türküsüyle doldurur.... "

"La cigale ayant chanté / Ağustos böceği bütün bir yaz
Tout l'été / Şarkı söyledi avaz avaz"[4]

Matriks normlar açısından kaynak metindeki şiirsel yapı ve uyak düzeni korunmuş, fabl özellikleri erek metne aynen aktarılmıştır. Fabldan önce bir "öndeyiş" eklenmiştir.

Erek Metin II:

Matriks normlar açısından bakıldığında Erek Metin I'in fabl bölümü ile aynı metin olduğu için, aynı özellikleri taşımaktadır.

---

[3] De La Fontaine, 1960 : 63
[4] De La Fontaine (çev. N.Hikmet), 1980 :5-7

Erek Metin III:

"[...]Ben bu masaldaki karıncadan tiksinirim, iğrenirim. Ağustos böceğine gelince, ona bütün bir yaz kendini, özünü düşünmeden türkü çağırdığı için değil, hayır, bu onun en güzel , en kahraman yanıdır...." [5]

Matriks normlar açısından incelendiğinde kaynak metindeki şiirsel yapı ve uyak düzeninin korunmadığını, fabl özelliklerinin kaybolarak, bir düz yazı haline dönüştüğünü görüyoruz.

Her üç erek metinde metinsel-dilsel normlar açısından inceleme yapıldığında, dilsel açıdan kaynak metne uygun seçimler yapıldığını, kaynak metindeki basit ve yalın olan halk dilinin korunarak aktarıldığını söyleyebiliriz.Hicivsel üslup ve mizah öğelerinden de yararlanıldığı bir diğer önemli noktadır.

Öncül norm açısından bakıldığında çevirmen, Erek metin I ve II de, kaynak metinle erek kültür arasındaki dengeyi sağlamıştır. Bu nedenle, biçimsel açıdan kaynak metne yakın olduğu için "yeterli", dilsel ve metinsel açıdan erek kültüre yakın olduğu için "kabul edilebilir" olarak değerlendirilebilir. Fakat Erek Metin III'te çevirmen kaynak metinle erek kültür arasındaki dengeyi sağlayamamıştır. Kendi fikirlerinin hakim olduğu, kaynak metinden uzak bir başka metin oluşturmuştur.bu nedenlerle incelenen çeviri, ne yeterli ne kabul edilebilir olarak değerlendirilemez.

4.2 Sabahaddin Eyüboğlu

"La Cigale ayant chanté / Ağustos böceği bütün yaz
Tout l'été, / Saz çalmış, türkü söylemiş
Se trouva fort dépourvue / Karakış birden bastırınca
Quand la bise est venue / Şafak atmış zavallıda ..." [6]

Sabahaddin Eyüboğlu çevirisi olan Erek Metin IV, matriks normlar açısından incelendiğimizde, manzum olarak yazıldığını ve erek metinde uyak düzeninin korunduğunu görüyoruz. Metinsel-dilsel normlar bazında, sözcük seçimlerinin kaynak metne uygun yapıldığını, hicivsel ve mizah öğelerine yer verildiğini, fabl özelliklerine uygun olan basit ve yalın halk dilinin korunduğunu söyleyebiliriz.

4.3 - Orhan Veli Kanık

Orhan Veli'ye ait olan Erek Metin V'i incelemek için yine temel olan satırlarımızı ele aldık:

"La Cigale ayant chanté / Cırcır böceği çaldı saz
Tout l'été, / Bütün yaz
Se trouva fort dépourvue / Derken kış da geldi çattı
Quand la bise est venue / Seninkinde şafak attı..." [7]

Matriks normal açısından bakıldığında kaynak metindeki şiirsel yapı ve uyak düzeninin korunduğunu, fabl özelliklerinin aynen aktarıldığını görmekteyiz. Metinsel-dilsel açıdan ise kaynak metne uygun seçimler yapılmış, basit ve yalın olan halk dili korunmuştur. Kaynak metindeki anlam ve biçimsel özellikler korunarak, erek kültürde de aynı etki sağlanmıştır. .

Erek Metin IV ve V, öncül norm açısından incelediğimizde biçimsel açıdan kaynak metne yakın oldukları için "yeterli", dilsel ve metinsel açıdan erek kültüre yakın oldukları için "kabul edilebilir" olarak değerlendirilebilir.

---

[5] De La Fontaine (çev. N.Hikmet), 2002 : 178-179
[6] De La Fontaine (çev. S. Eyüboğlu), 2007 : 9
[7] De La Fontaine (çev. O. Veli), 1963 : 7

Sonuç

Nazım Hikmet, Sabahaddin Eyüboğlu ve Orhan Veli Kanık tarafından çevrilen fabllar, kaynak ve erek kültür ve edebiyat dizgeleri arasında çok doğru bir denge sağlamıştır. Farklı çevirmenler tarafından çevrilen bu eser ise, bize, çeviride yükselen farklı seslerin varlığını ve çevirmenin "görülebilirliğini" göstermiştir.

KAYNAKÇA

DE LA FONTAINE, Jean, (1960) :Les Fables, Paris, Livre de Poche

DE LA FONTAINE, Jean, (1960): Masallar (çev. S.Eyüboğlu), İstanbul, Remzi Kitabevi

DE LA FONTAINE, Jean, (1962): La Fontaine'in Masalları (çev. Orhan Veli Kanık), İstanbul, Doğan Kardeş Yayınları

TOURY, GİDEON, (1978) : "The Nature and Role Of Norms in Translation". The 3-Translation Studies Reader (yay. Haz. L. Venuti) Londra/New York.Routledge. 198-211

DE LA FONTAINE, Jean, (1980) : Ağustos Böceği ile Karınca (çev. Nazım Hikmet), İstanbul, Oda Yayınları

DE LA FONTAINE, Jean, (2000): Masallar(çev. Sabahattin Eyüboğlu), İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi

DE LA FONTAINE, Jean, (2002) : Masallar (çev. Nazım Hikmet), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları

DE LA FONTAINE, Jean, (2003): La Fontaine'in Masalları(çev.O.Veli Kanık), İstanbul, Yapı Kredi Doğan Kardeş Yayınları

DE LA FONTAINE, Jean, (2007): Masallar, La Fontine(çev. S. Eyüboğlu),İstanbul, T.İş Bankası Kültür Yayınları, Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi